

PERSPEKTIVA RAZVOJA KONJIČKOG TURIZMA U KARLOVAČKOJ ŽUPANIJI

Karačić, Tea

Undergraduate thesis / Završni rad

2022

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Karlovac
University of Applied Sciences / Veleučilište u Karlovcu**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:128:631748>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-03-10**

VELEUČILIŠTE U KARLOVCU
Karlovac University of Applied Sciences

Repository / Repozitorij:

[Repository of Karlovac University of Applied
Sciences - Institutional Repository](#)

zir.nsk.hr

DIGITALNI AKADEMSKI ARHIVI I REPOZITORIJI

VELEUČILIŠTE U KARLOVCU
ODJEL LOVSTVA I ZAŠTITE PRIRODE
STUDIJ LOVSTVA I ZAŠTITE PRIRODE

TEA KARAČIĆ

PERSPEKTIVA RAZVOJA KONJIČKOG TURIZMA U
KARLOVAČKOJ ŽUPANIJI

ZAVRŠNI RAD

KARLOVAC, 2022.

VELEUČILIŠTE U KARLOVCU
ODJEL LOVSTVA I ZAŠTITE PRIRODE
STUDIJ LOVSTVA I ZAŠTITE PRIRODE

TEA KARAČIĆ

PERSPEKTIVA RAZVOJA KONJIČKOG TURIZMA U
KARLOVAČKOJ ŽUPANIJI

ZAVRŠNI RAD

Mentor: dr.sc. Draženka Birkić

KARLOVAC, 2022.

ZAHVALE

Ovom prilikom iskazujem zahvale svojoj mentorici dr.sc. Draženki Birkić na prihvaćenom mentorstvu, danim savjetima te stručnoj pomoći za pisanje ovog završnog rada. Isto tako, želim se zahvaliti i gospodinu Željku Fanjku, direktoru Turističke zajednice Karlovačke županije koji je omogućio povezivanje na terenu s ključnim dionicima konjičkog turizma, vlasnicima rančeva koji su sudjelovali u istraživanju za potrebe pisanja ovog rada. Također, hvala profesorima na prenesenom znanju i motivaciji za kontinuirani rad. Jedno veliko hvala mojim kolegama i prijateljima koji su mi uljepšali vrijeme tijekom studija. Pored toga, želim se zahvaliti svima koji su pridonijeli ovom istraživanju i ustupili važne informacije i time pomogli u pisanju ovog rada.

Posebna zahvala članovima moje obitelji koji su mi pružili veliku podršku tijekom ovog studija.

PERSPEKTIVA RAZVOJ A KONJIČKOG TURIZMA U KARLOVAČKOJ ŽUPANIJI

SAŽETAK

Povećani interes za konje i jahanje evidentan je u cijelom svijetu - kako u Europi, tako i u Hrvatskoj. U ekonomski razvijenim zemljama i u zemljama u kojima je zapaženo povećanje ekonomskog standarda, bavljenje konjima postaje odraz načina i kvalitete življenja. Konjička industrija je u usponu što značajno doprinosi i razvoju konjičkog turizma. Glavni aduti razvoja ove vrste turizma u ruralnim, slabo naseljenim, ekonomski nerazvijenim područjima jesu netaknuta i očuvana priroda, bogatstvo vodenih tokova, autohtona sela s tradicionalnim načinom života, bogata ruralna arhitektura, živopisan krajolik te veliki broj obiteljskih poljoprivrednih domaćinstava, često i napuštenih.

S obzirom na površinu kojom raspolaže i iznimnu prirodnu i geografsku raznolikost te, uz bogato autentično kulturno povijesno nasljeđe, sačuvani ruralni način života, Karlovačka županija ima sve predispozicije za razvoj ruralnog turizma, odnosno konjičkog turizma. Razvoj konjičkog turizma u Karlovačkoj županiji svojim aktivnostima može doprinijeti revitalizaciji ruralnih područja i aktivirati gospodarski razvoj istog.

Predmet ovog rada je razvoj konjičkoga turizma u ruralnim područjima, a cilj ovoga rada je istražiti perspektivu razvoja konjičkog turizma u Karlovačkoj županiji s ciljem obogaćivanja turističke ponude kao jednog od odgovornih oblika ruralnog turizma.

Završni rad temelji se na rezultatima istraživanja stanja i potencijala konjičkih rančeva na području Karlovačke županije. Na osnovi nalaza istraživanja, predložene su aktivnosti s ciljem nadopune turističke i sportsko rekreativne ponude na načelima odgovornog i održivog turizma.

Ključne riječi: ruralna područja, ruralni turizam, Karlovačka županija, konjički turizam, odgovorni turizam.

PERSPECTIVE DEVELOPMENT OF EQUESTRIAN TOURISM IN KARLOVAC COUNTY

SUMMARY

Increased interest in horses and horseback riding is evident throughout the world, both in Europe and Croatia. In economically developed countries and in countries where an increase in economic standards has been observed, horse handling is becoming a reflection of the way and quality of life. The equestrian industry is on the rise, which significantly contributes to the development of equestrian tourism. The main advantages of the development of this type of tourism in rural, poorly populated, economically undeveloped areas are untouched and preserved nature, wealth of watercourses, indigenous villages with traditional lifestyle, rich rural architecture, picturesque landscapes and a large number of family agricultural households, often abandoned.

Considering the area of the Karlovac County and the exceptional natural and geographical diversity and the rich cultural and historical heritage of Karlovac County, it has all the preconditions for the development of rural tourism, i.e. equestrian tourism. This is supported by the preserved rural lifestyle, the rural traditional and autochthonous heritage. The development of equestrian tourism in Karlovac County through its activities can contribute to the revitalisation of rural areas, activate the economic development of the area.

The final work is based on the results of the search for the status and potentials of equestrian ranches in the area of Karlovac County. On the basis of the research findings, activities were proposed with the aim of complementing the tourist and sports recreational offer on the principle of responsible and sustainable tourism.

Keywords: rural areas, rural tourism, Karlovac County, responsible tourism, equestrian tourism.

SADRŽAJ

1.UVOD	1
1.1.Predmet i cilj istraživanja.....	1
1.2.Područje istraživanja	1
1.2.1. Gestrateški položaj Karlovačke županije.....	3
1.2.2. Prirodni resursi Karlovačke županije.....	4
1.2.3. Antropogeni resursi Karlovačke županije.....	8
1.2.4. Turistički promet Karlovačke županije.....	10
1.2.5. Konjičkog turizma u Karlovačkoj županiji.....	17
1.2.5.1.Ruralni turizam	17
1.2.5.2. Konjički turizam	18
2. MATERIJALI I METODE	25
3. REZULTATI ISTRAŽIVANJA	26
4. ZAKLJUČAK	33
5. LITERATURA.....	34
6. ANKETNI UPITNIK.....	36

POPIS PRILOGA

Popis slika

Slika br. 1 Geografski položaj Karlovačke županije.....	4
Slika br. 2 Sedreni slapovi rijeke Mrežnic.....	5
Slika br. 3 Đulin ponor Izvor: Turistička zajednica grada Ogulina	7
Slika br. 4 Dvorac Bosiljevo	9
Slika br. 5 Grafički prikaz strukture smještajnih kapaciteta Karlovačke županije.. ..	10
Slika br. 6 "Hodaj i jaši" uz rijeku Mrežnicu	20
Slika br. 7 Utrke.....	22
Slika br. 8 Konjički klub Barilović	23
Slika br. 9 Terapijsko jahanje	24

Popis grafova

Grafički prikaz br. 1 Turistički promet Karlovačke županije po mjesecima i po godinama od 2018.g. do 2021.g. (prvih 10 mjeseci).. ..	11
Grafički prikaz br. 2 Prikaz ostvarenih noćenja s obzirom na strukturu smještajnih kapaciteta od 2018. do 2021. (prvih 10 mjeseci) u Karlovačkoj županiji.....	12
Grafički prikaz br. 3 Način dolaska turista u Karlovačku županiju po godinama od 2018.g. do 2021.(prvih 10 mjeseci).	15
Grafički prikaz br. 4 Ostvareni turistički promet po područjima turističkih zajednica od 2018.g. do 2021.g. (prvih 10 mjeseci).	16
Grafički prikaz br. 5 Broj članova gospodarstva na ispitanom uzorku.....	26
Grafički prikaz br. 6 Broj konja pojedinog gospodarstva na ispitanom uzorku	27
Grafički prikaz br. 7 Sudjelovanje u aktivnostima gospodarstva na ispitanom uzorku.....	27
Grafički prikaz br. 8 Zadovoljstvo korisnika gospodarstva na ispitanom uzorku	29
Grafički prikaz br. 9 Mogućnosti kapacitiranja gospodarstva na ispitanom uzorku.....	30
Grafički prikaz br. 10 Zadovoljstvo ulaganja u gospodarstvu na ispitanom uzorku.....	31
Grafički prikaz br. 11 Izvori prihoda gospodarstva na ispitanom uzorku.....	31

Popis tablica

Tablica br. 1 Prikaz najznačajnijih emitivnih tržišta za Karlovačku županiju 2019. g i 2021. g	13
Tablica br. 2 Popis registriranih rančeva koji nude usluge konjičkog turizmu Karlovačkoj županiji ..	21
Tablica br. 3 Što je vaš "core business" (glavna djelatnost u okviru djelovanja ranča ?)	29

1.UVOD

1.1. Predmet i cilj istraživanja

Povećani interes za konje i jahanje evidentan je u cijelom svijetu, a u ekonomski razvijenim zemljama i u zemljama u kojim je zapaženo povećanje ekonomskog standarda, bavljenje konjima postaje odraz načina i kvalitete življenja. Konjička industrija je u usponu što značajno doprinosi i razvoju konjičkog turizma. Glavni aduti razvoja ove vrste turizma u ruralnim, slabo naseljenim, ekonomski nerazvijenim područjima, netaknuta su i očuvana priroda, bogatstvo vodenih tokova, autohtona sela s tradicionalnim načinom života, bogata ruralna arhitektura, živopisan krajolik te veliki broj obiteljskih poljoprivrednih domaćinstava koja su često i napuštena.

Predmet ovog rada jeste razvoj konjički turizma u ruralnim područjima, a cilj ovoga rada jeste istražiti perspektivu razvoja konjičkog turizma u Karlovačkoj županiji s ciljem obogaćivanja turističke ponude kao jednog od odgovornih oblika ruralnog turizma.

1.2. Područje istraživanja

Karlovačka županija nalazi se u središnjoj Hrvatskoj. Prema zadnjem popisu iz 2021. g., broj stanovnika iznosi 128.899, a županijsko središte je grad Karlovac. Županiju čini ukupno 5 gradova, 17 Općina i 649 naselja. Županija ima važan geostrateški i prometni položaj. Graniči s četiri županije te dvije države. Sjecište je i čvorište važnih nacionalnih i europskih prometnica. Karlovačka županija spada u izrazito ruralna područja.

Pojmovno se ruralna sredina može odrediti kao naselje koje u pravilu ima malo stanovnika koji se pretežno bave iskorištavanjem okolnog prostora, odnosno primarnim djelatnostima. Jedna od najprihvatljivijih definicija je ona koja ruralna područja određuje kao:

- ona u kojima je u sadašnjosti ili bližoj prošlosti bio dominantan ekstenzivan način iskorištavanja zemljišta, posebice putem poljoprivrede i šumarstva,

- ona u kojima dominiraju mala naselja nižeg stupnja centraliteta s izraženom povezanošću izgrađenog i prirodnog pejzaža te koja većina lokalnog stanovništva smatra ruralnima te,

- ona koja potiču životni stil temeljen na identitetu uvažavanja okoliša i vlastitog života kao dijela jedne cjeline (LUKIĆ, 2010).

Tako je ruralno područje svakako po karakteru suprotno urbanom, gradskom prostoru, a karakteristično je da se u području, koje je ruralno, izmjenjuju brojne različitosti krajolika, npr. kanala, planina, dolina, poljoprivrednih zemljišta, rijeka, jezera i slično (RUŽIĆ, 2009).

Na takvom prostoru nastala je tradicijska ruralna arhitektura i tradicijski interijeri, tradicijski vrtovi te ekološki oblikovan kulturni pejzaž te se usporedno na toj materijalnoj osnovi razvila tradicijska kultura života i rada na selu (znanja poljoprivredne proizvodnje, način stanovanja, odijevanje, prehrana i slično) što je rezultiralo i nematerijalnom baštinom koja se ogleda u narodnim pjesmama i plesovima, pričanjem legendi i drugim (KUŠEN, 2002).

Sve to navedeno čini dio iznimno vrijedne turističke atrakcijske osnove ruralnog područja, ali nedovoljno valorizirane u razvoju turizma ruralnog područja.

Sam pojam ruralnog područja nije strogo definiran, već ruralno područje obuhvaća ljude, zemlju i druge resurse u otvorenim prirodnim područjima i ruralnim naseljima izvan neposrednog ekonomskog utjecaja glavnih urbanih središta (MELER, 2010).

Usprkos svemu navedenom, ruralni prostori Hrvatske, pa tako i Karlovačke županije, u današnje se vrijeme susreću s brojnim problemima poput depopulacije, iseljavanja, deagrarizacije, starenja stanovništva itd. Prirodni prirast stanovništva je negativan te općenito sve lošiji socioekonomski pokazatelji taj prostor čine pasivnim i nepoželjnim za život. Takvo stanje stvara problem i utječe na šire područje, a ne samo ono ruralno pa je svakako zadaća države poticati razvoj takvih područja što se kroz razvoj turizma zasigurno može ostvariti poštujući pri tome načela održivog razvoja koja se temelje na ravnoteži ekonomske, ekološke i društvene održivosti.

Na prostoru Karlovačke županije dotiču se različitosti prirodnih osobitosti poput alpskog, panonskog i kraškog ozemlja. Reljef županije većim je dijelom brežuljkast, dok je u sjeveroistočnom dijelu nizinski (Pokuplje), a u jugozapadnom dijelu gorski (Bjelolasica i

Klek). Bitno geografsko obilježje županije je i bogatstvo riječnih tokova, rijeke Kupa, Korana, Mrežnica i Dobra (STRATEGIJA KARLOVAČKE ŽUPANIJE, 2022).

Županiju karakterizira izražena bioraznolikost, kao i zaštićena područja među kojima su, iako samo djelomično u županiji, Nacionalni park Plitvička jezera te Park prirode Žumberak. Već iz ovog kratkog uvoda možemo zaključiti kako su reljef i prirodne osobitosti izvrsna podloga za razvoj konjičkog turizma u Karlovačkoj županiji (STRATEGIJA KARLOVAČKE ŽUPANIJE, 2022).

Strategija Karlovačke županije definirala je svoju viziju na sljedeći način: Karlovačka županija je 2025. godine vodeća hrvatska kontinentalna regija aktivnog odmora koja privlači posjetitelje kroz cijelu godinu. Svoju atraktivnost temelji na netaknutoj i očuvanoj prirodi, bogatstvu vode, kulturno-povijesnoj baštini. Ljubazni domaćini i tradicionalna gastronomija, temeljena na lokalnim namirnicama, privlače goste koji ovdje pronalaze utočište za bijeg od urbane svakodnevice.

Karlovačku županiju moguće je podijeliti na 3 iskustvena dijela s Karlovcem kao središnjim čvorištem. Jednu zonu čini sjeverni dio županije: Ribnik, Žakanje, Kamanje, Ozalj, Draganić i Lasinja, Generalski Stol, Barilović, Tounj, Josipdol i Ogulin. Drugu zonu čini zapadni dio županije: Netretić, Duga Resa, Bosiljevo, a treća zona uključuje Krnjak, Vojnić, Cetingrad, Slunj, Plaški, Saborsko i Rakovicu. Sve tri zone imaju jedinstvene uvjete za razvoj ponude konjičkog turizma (KAZUP, 2022).

1.2.1. Geostrateški položaj Karlovačke županije

Karlovačka županija geografski je smještena u središnjoj Hrvatskoj te kao županija graniči s dvije susjedne zemlje, Slovenijom i Bosnom i Hercegovinom. Također, graniči s četiri hrvatske županije: Zagrebačkom, Sisačko-moslavačkom, Primorsko-goranskom i Ličko senjskom županijom. Sa svojom površinom od 3.626 km² ubraja se u jednu od većih županija od njih 21 u Republici Hrvatskoj. Po svom zemljopisnom položaju, Karlovačka županija je smještena na samom prijelazu iz Gorske Hrvatske u središnju Hrvatsku - na najužem dijelu hrvatskog teritorija koji se još naziva „Karlovačka vrata“. Samim takvim položajem županija predstavlja jedno od najvećih i najznačajnijih sjecišta trgovačkih i prometnih puteva Republike Hrvatske što joj pomaže u kontinuiranom razvoju turizma te cjelokupnom gospodarskom razvoju Hrvatske (KAZUP, 2022).

Slika br. 1 Geografski položaj Karlovačke županije (Izvor: [https://www.karlovac.hr/UserDocsImages/2017/dokumenti/KATALOG_PROJEKATA_2017%20\(HR\).pdf](https://www.karlovac.hr/UserDocsImages/2017/dokumenti/KATALOG_PROJEKATA_2017%20(HR).pdf)) (14.4.2022.)

Ima iznimno dobar geostrateški položaj u blizini urbanih središta kao što su Zagreb, Rijeka, Pula, Zadar i Ljubljana. Ostali europski glavni gradovi su na nekoliko sati vožnje.

1.2.2. Prirodni resursi Karlovačke županije

Najvažniju atrakcijsku i resursnu osnovu u razvoju turizma Karlovačke županije čine prirodni resursi. Samim time, županija raspolaže nekolicinom iznimno prekrasnih i bogatih krajobrazu koji se odlikuju očuvanošću okoliša i prirode. Prirodni resursi se mogu podijeliti na geomorfološke resurse, hidrogeografske resurse, klimatske resurse, biogeografske resurse te pejzažne resurse određenog prostora. Samim time, u sljedećim odlomcima reći ćemo nešto više o prirodnim resursima Karlovačke županije (DEMONJA, 2010).

Geomorfološki resursi

Karlovačka županija prostire se kroz četiri velike cjeline: sjeverno nepropusno Pokuplje, sjeverno krško Pokuplje, kordunsko-banovinski prostor te Potkapelsku zavalu. Sjeverno nepropusno Pokuplje prostor je koji obilježavaju stijene škriljevaca i lapora. Posebno karakteristično za ovaj prostor je da nizinski dio rijeke Kupe obiluje močvarnim staništima, dok se na području Draganića nalaze ribnjaci u kojima obitavaju šarani. Također,

uz Kupu, razvijena su prostrana polja s vlažnim travnjacima, poput Velikog polja pokraj Rečice te Kupčinskog polja uz Donje Pokuplje. Sjeverno krško Pokuplje prostor je koji obilježava plitki peripanonski krški reljef, brojne ponikve i plitki klanci triju velikih rijeka, Kupe, Dobre i Mrežnice, koji su ispresijecani s brojnim slapovima i sedrenim barijerama. Kao treća cjelina u kojoj se prostire Karlovačka županija, kordunsko-banovinski prostor, prostor je peripanonskog pokrivenog krša i nepropusnih gorsko-prigorskih pobrđa (MAGAŠ, 2013).

Južni dio Karlovačke županije prostire se po regiji Hrvatske nazvane Potkapelska zavala, odnosno pretplaninska uvala koju od peripanonskog predjela pokrivenog krša odvaja niz vapnenačkih pobrđa. To je prostor koji se ističe po prožimanju dijelova peripanonskog karaktera te gorskog karaktera, gdje prevladavaju gore i planine. Prostor obuhvaća gornju dolinu rijeke Dobre, Velikog Zagorja, Ogulinskog polja i prostor Modruša. Taj prostor posebno je istaknut jer je prijelazni prostor između Gorske Hrvatske prema peripanonskom prostoru (MAGAŠ, 2013).

Slika br. 2 Sedreni slapovi rijeke Mrežnic
(Izvor: Rijeke Hrvatske, www.crorivers.com) (4.4.2022.)

Hidrogeografski resursi

Sjeverni prostor županije odlikuje se hidrogeografskom mrežom koja je uvelike pogodna za razvoj turizma toga područja. Taj prostor nalazi se unutar vodnog područja rijeke Dunav te podsliva rijeke Save, a čiji je dio porječje Kupa. Južno i jugozapadno od Karlovca do masiva Velike i Male Kapele i Ličke Plješivice na jugu, Zrinske gore na istoku, Risnjaka na zapadu i Žumberačke i Samoborske gore na sjeveru i sjeverozapadu, prostire se sliv rijeke Kupe (MAGAŠ, 2013).

Unutar Karlovačke županije ukupno se nalazi 114 oblika površinskih voda, od kojih 112 pripada tekućicama, a tek dva stajaćicama, gdje su oba antropogenog porijekla, odnosno napravljena su od strane čovjeka. Upravo ta dva oblika nalaze se unutar granica grada Karlovca i općine Draganić. Najvažniji vodotoci koji se nalaze unutar Karlovačke županije su rijeke Kupa, Korana, Mrežnica, Dobra i Tounjčica. Također, prostor Karlovačke županije krasi i izvori mineralnih, geotermalnih i termo mineralnih voda čija se svojstva (količina otopljenih minerala, temperatura) razlikuju od ostalih podzemnih voda. Postoje dva geotermijska područja, Žumberak i karlovačka depresija; dva izvora mineralne vode, Kamensko i Lasinja, dok se na jugozapadnom dijelu Karlovačke županije nalaze rezerve podzemnih voda (MAGAŠ, 2013).

Rijeka Dobra nosi naziv najveće hrvatske ponornice koja ujedno i ponire u gradu Ogulinu na mjestu Đulin ponor, gdje stvara kanjon koji je posebice zanimljiv turistima. Sama rijeka ima dva izvora, jedan kod Bukovog vrha, a drugi kod Skrada te na kraju utječe u rijeku Kupu. Karakteristično za tu rijeku je to da svojim tokom teče podzemno u gradu Ogulinu kroz špiljski sustav Đula - Medvednica koji je ujedno i najveći špiljski sustav u Hrvatskoj (HRVATSKE VODE, 2022).

Đulin ponor je ponor koji se nalazi u središtu Ogulina, a u prostoru se ističe dubinom od čak 40 metara. Sam ponor naziv je dobio po legendi o nesretnoj ljubavi Đule ili Zulejke koja se strmoglavila u ponor rijeke Dobre. Izletnicima je posebno zanimljiv zbog toga što se, ako se dosta dugo gleda u litice ponora, može vidjeti profil muškarca koji gleda u veliki otvor ponora za što stanovnici Ogulina kažu da je Milan u kojeg je Đula bila zaljubljena. Same kamene litice Đulinog ponora često su vježbalište za alpiniste, a mnogi speleolozi istražuju podzemni svijet (TURISTIČKA ZAJEDNICA GRADA OGULINA, 2022).

Slika br. 3 Đulin ponor
(Izvor: Turistička zajednica grada Ogulina, www.tz-grada-ogulina.hr/) (5.4.2022.)

Klimatski resursi

Najveći dio područja Karlovačke županije obuhvaća umjereno topla kišna klima izraženih godišnjih doba bez većih suhih razdoblja te uz vrlo malu količinu padalina tijekom zime. Srednja temperatura najhladnijeg mjeseca siječnja je $-0,2^{\circ}\text{C}$, a temperatura najtoplijeg mjeseca srpnja je viša od 21°C . Prema dobivenim podacima, najveću količinu oborina, od većih gradova, bilježi grad Ogulin sa 1835 mm/god, dok najmanju grad Karlovac s otprilike 1400 mm/god u 2016. godini. Grad Karlovac, kao najvažnije središte županije, karakterizira insolacija od 1890 sati godišnje (HRVATSKE VODE, 2021).

Biogeografski resursi

Zbog svoga položaja u Hrvatskoj, Karlovačka županija jedno je od najpovoljnijih područja unutar zemlje za razvoj staništa mnogih endemskih, ugroženih i različitih vrsta životinja. Staništa životinjskog svijeta Karlovačke županije uvelike su uvjetovana klimom te vegetacijskim pojasevima koji se nalaze na samom području. Mnogobrojne vrste ptica nalaze

stanište uz obale rijeka koje protječu kroz županiju, poput patki, guski, ronaca, čavki, prepelica, jastrebova, sova te crnih roda. Također, na takvim područjima žive razne vrste vodenih životinja kao što su školjke, rakovi, kornjače, ali i vidre, žabe te razne vrste zmija kao što su bjelouške, poskoci i ridovke. Karlovačka županija veoma je poznata po svojem širokom izboru ribe, upravo zbog rijeka na tom području. Tako se tamo mogu naći ribe kao što su somovi, mreke, šarani, štuke ili deverici, koji su posebice prepoznate kao isključivo slatkovodne ribe (NATURA VIVA, 2022).

Za razliku od slatkovodnih riba, unutar tog prostora nalaze se različite vrste lovne divljači poput srna, jelena, fazana, jazavaca, lisica, kuna, medvjeda, riseva te divljih patki i svinja, što čini dobru osnovu za razvoj lovnog turizma, kao i ribolovnog turizma. Treba istaknuti da na prostoru Karlovačke županije svoje stanište imaju rijetke, ugrožene te osjetljive životinjske vrste. Pod skupinu ugroženih životinjskih vrsta mogu se ubrojati tri vrste šišmiša te suri orao koji su uvršteni u Crvene knjige sisavaca i ptica. Kao osjetljive životinjske vrste, tu se mogu navesti sivi sokol, mali ćuk te škanjac osaš kao ptice te bolen, potočna pastrva, obični lipljen i nosara kao slatkovodne ribe. Što se tiče flore, u nizinskim dijelovima županije prevladavaju šume hrasta lužnjaka, u brdskim dijelovima mogu se naći šume hrasta kitnjaka, dok se u planinskim i gorskim dijelovima županije prostiru šume bukve i jele. Najvažnije je napomenuti da se na prostoru Karlovačke županije nalazi čak 16 zaštićenih dijelova prirodne baštine kojima upravlja Javna ustanova (NATURA VIVA, 2022).

1.2.3. Antropogeni resursi Karlovačke županije

Svaka pojava, objekt, događanje i proces koji kod čovjeka stvaraju potrebu za turističkim kretanjem da bi zadovoljio svoje kulturne potrebe, zovu se antropogeni turistički resursi. Takvi resursi su svi sadržaji koje su stvorili narodi u prošlosti i nisu vezani uz prirodne resurse. Same resurse moguće je podijeliti na pet skupina: kulturno-povijesne, etnosocijalne, umjetničke, manifestacijske te ambijentalne resurse (BILEN, 2016).

Pod kulturno-povijesne resurse spadaju spomenici, objekti, tehnološka i umjetnička dostignuća te ostaci prošlih civilizacija koji čine osnovicu za privlačenje turista iz različitih krajeva svijeta. Važno je napomenuti da takvi resursi privlače sve skupine turista, bez obzira

na njihovu obrazovnu razinu, upravo zbog svojeg povijesnog značenja, kao i estetske vrijednosti.

Etnosocijalni turistički resursi obuhvaćaju materijalnu i duhovnu kulturu određenog naroda, odnosno sve ono što čini kulturu jednoga naroda; od njihovih običaja, graditeljstva, pjesama do narodnih igara, nošnji, mentaliteta te ostalih osobina tog istog naroda (BILEN, 2016).

Kao što sam naziv govori, umjetnički resursi predstavljaju dostignuća u arhitekturi te u glazbenoj, kazališnoj i likovnoj umjetnosti, koji se predstavljaju kao i spomenici iz povijesnog i kulturnog razvoja nekog naroda kao cjeline. Većinu autentičnih vrijednosti i tragova života naroda, koji proizlaze iz kulturno-povijesnih, etnosocijalnih resursa te umjetničkih resursa, moguće je očuvati u posebnim kulturnim ustanovama poput muzeja, galerija, knjižnica, koncertnih ustanova, kongresa, seminara i drugih mjesta koja mogu sudjelovati u povećanju interesa turističke potražnje (BILEN, 2016).

Poznati kulturno-povijesni resursi Karlovačke županije: muzej Domovinskog rata, stari grad Dubovac, stari grad Ozalj, Zavičajni muzej Ozalj, stari grad Ribnjak, Stari grad Novigrad na Dobri, stari grad Bosiljevo, Dvorište i unutarnji dijelovi Starog grada Ogulina.

Slika br. 4 Dvorac Bosiljevo (Izvor: <https://blagamisterije.com/istrazujemo-bajkoviti-dvorac-bosiljevo-pred-urusavanjem-proslo-je-5-do-12-nisu-ga-pokorili-ni-turci-ni-tajkuni-vec-spori-birokrati/15256/>) (5.4.2022.)

1.2.4. Turistički promet Karlovačke županije

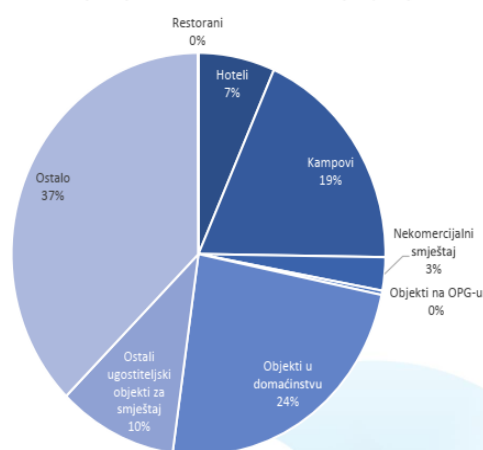
Zbog povoljnog zemljopisnog položaja i prolaska dvije autoceste, Karlovačkom županijom odvija se značajna količina turističkog tranzita od ključnih emitivnih destinacija do hrvatskog priobalja. U isto vrijeme Karlovačka županija, s 14 334 registrirane turističke postelje, koja je ujedno i vodeća turistička županija kontinentalne Hrvatske, ostvarila je u 2019. g. 640 163 noćenja, odnosno 36 6579 dolazaka i prosječan broj dana boravka turista iznosio je 1,7. U ukupnom turističkom prometu Republike Hrvatske, Karlovačka županije sudjelovala je s 0,7% što ju još uvijek svrstava u red tranzitnih turističkih destinacija.

Na području Karlovačke županije djeluje osam turističkih zajednica: TZ Grada Karlovca, TZ Grada Ogulina, TZ Općine Josipdola, TZ Grada Slunja, TZ Općina Rakovica, TZ Općina Vojnić, TZ područja Kupa, TZ Četiri rijeke i, kao krovna, Turistička zajednica Karlovačke županije.

U nastavku slijedi prikaz strukture smještajnih kapaciteta na dan 31.10.2021. s usporedbom za isto promatrano razdoblje 2020.g.

Vrsta objekta	Broj kreveta 2020.	Broj kreveta 2021.	% promjena
Hoteli	982	1.040	5,91%
Kampovi	2.886	2.934	1,66%
Nekomercijalni smještaj	386	421	9,07%
Objekti na OPG-u	53	53	0,00%
Objekti u domaćinstvu	3.900	3.770	-3,33%
Druge vrste - skupina kampovi	1.610	1.622	0,75%
Ostalo	5.890	5.890	0,00%
Restorani	8	8	0,00%
Ukupno	15.715	15.738	0,15%

Struktura smještajnih objekata u Karlovačkoj županiji

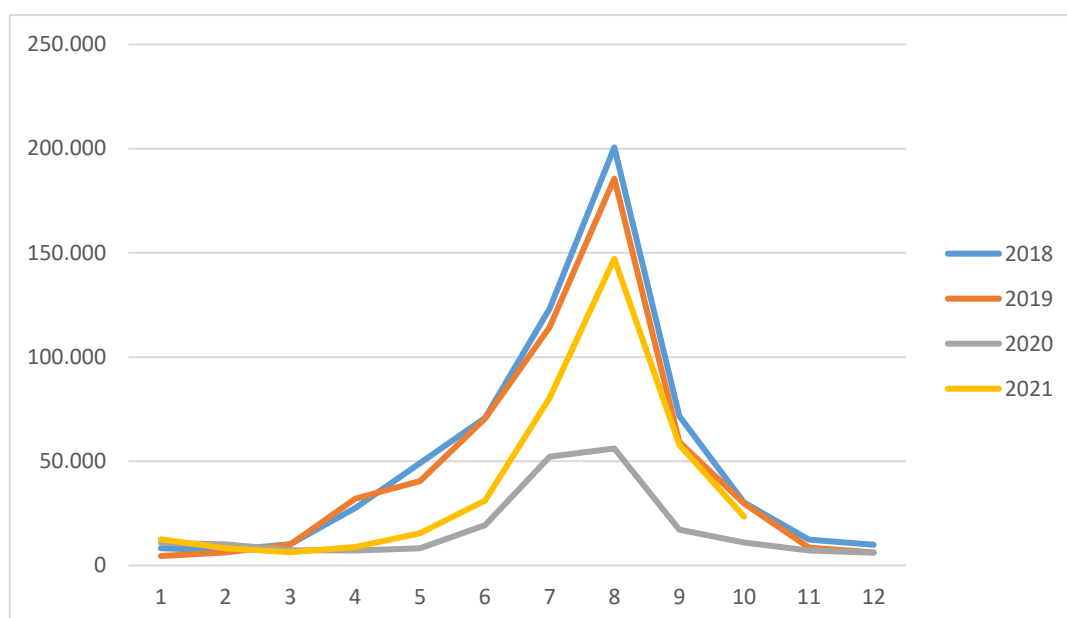

Promatrano razdoblje u grafikonu:
1.9.2021. – 31.10.2021.

Slika br. 5 Grafički prikaz strukture smještajnih kapaciteta Karlovačke županije
(Izvor: TZ Karlovačke županije, 2021.)

Iz tablice i grafičkog prikaza vidljivo je kako dominiraju smještajni kapaciteti u vidu objekata u domaćinstvu s udjelom od 24%, zatim kampovi i to s udjelom od 19%. Kampovi, kao smještajni kapaciteti u 2021. g. u odnosu na 2020. g., bilježe i blagi porast od 1,66%, dok objekti u domaćinstvu bilježe smanjenje od 3,3% što možemo pripisati pandemiji COVID 19. Obilaskom terena, vlasnici rančeva istaknuli su nam kako im najviše posjetitelja dolazi upravo iz kampova, odnosno iz susjednih domaćinstava.

Što se tiče samog turističkog prometa u Karlovačkoj županiji po godinama od 2018. do 2021. g. (prvih 10 mjeseci), slijedi prikaz na grafikonu.

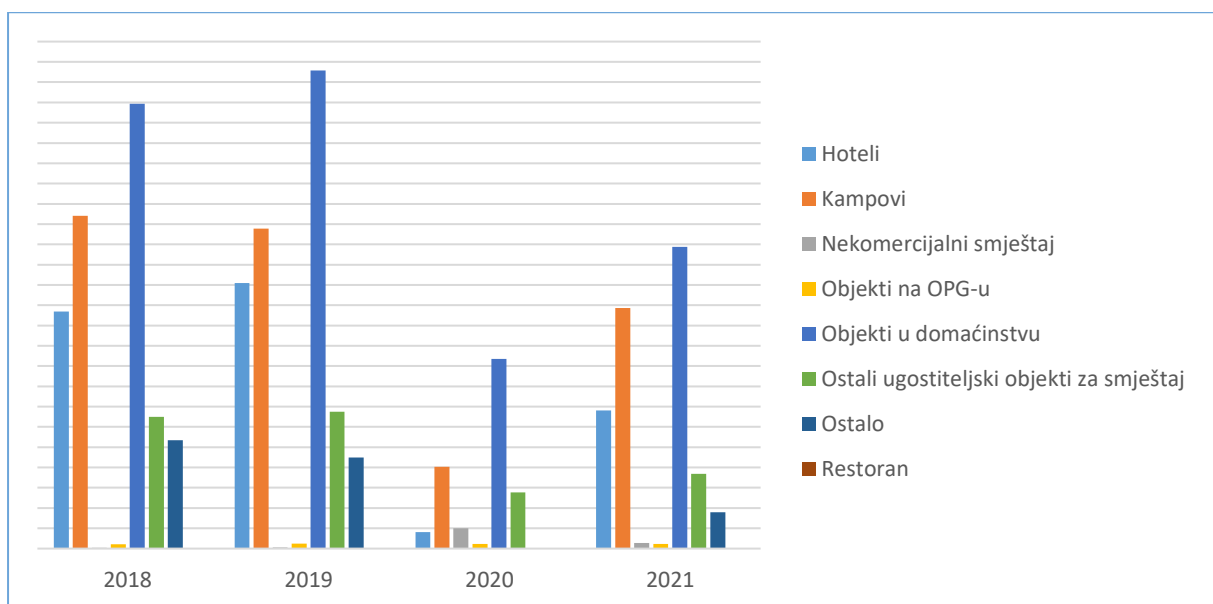
Grafički prikaz br. 1 Turistički promet Karlovačke županije po mjesecima i po godinama od 2018. g. do 2021. g. (prvih 10 mjeseci)
(Izvor: TZ Karlovačke županije, 2021.)

Sezonalnost turističkih noćenja ukazuje na činjenicu da se 77% ukupnih noćenja u Županiji realizira od lipnja do rujna, dok srpanj i kolovoz sami generiraju 55% noćenja. Takva sezonalnost ukazuje na snažno oslanjanje na tranzitne goste u ljetnim mjesecima, a kraće vrijeme zadržavanja kombinacija je relativno slabe destinacijske ponude dodatnih iskustava (osim NP Plitvička jezera).

Iz prikazanog grafikona, s obzirom na ostvareni turistički promet, najslabija godina je bila 2020. g. i to iz dobro poznatih razloga u vidu pandemije COVID 19 i „lockdown-a“ koji je nastupio. No 2021. godina pokazuje značajan uspon iako opasnost u obliku COVID 19 još uvijek postoji. Upravo ovakav uspon turističkog prometa u 2021. g. možemo povezati s aktualnim trendovima u turizmu. Sigurnost putovanja i boravka, ekologija i klimatske promjene, briga za očuvanje vlastitog psihofizičkog zdravlja te izraženija cjenovna osjetljivost turista, uz uvjet da je za uloženi novac dobivena zadovoljavajuća kvaliteta usluga i veća tehnološka ovisnost turista, činitelji su koji su do 2020. godine i pandemije snažno utjecali na turizam.

Nakon izbivanja pandemije korona virusa (u veljači 2020. godine) dolazi do promjene trendova u turizmu. Kriza izazvana korona virusom ima snagu utjecaja i trajnijeg mijenjanja naših vrijednosti, stavova i stilova života čime mijenja naše obrasce ponašanja kao turista i kao domaćina koji pružaju usluge turistima (TELIŠMAN-KOŠUTA, 2020).

U nastavku slijedi prikaz ostvarenih noćenja s obzirom na strukturu smještajnih kapaciteta od 2018. do 2021. (prvih 10 mjeseci) u Karlovačkoj županiji.

Grafički prikaz br. 2 Prikaz ostvarenih noćenja s obzirom na strukturu smještajnih kapaciteta od 2018. do 2021. (prvih 10 mjeseci) u Karlovačkoj županiji (Izvor: TZ Karlovačke županije, 2021.)

Iz ovog prikaza vidljivo je da turisti najčešće odabiru smještaj u objektima u domaćinstvu, odnosno u kampovima. Zatim slijedi smještaj u hotelima i ostalim ugostiteljskim objektima.

Tablica br. 1 Prikaz najznačajnijih emitivnih tržišta za Karlovačku županiju 2019. g i 2021. g. (Izvor: TZ Karlovačke županije, 2021.)

2019.				2021.- prvih 10 mjeseci		
Redni br.	Emitivna tržišta	Broj ostvarenih noćenja	Udio u strukturi %	Emitivna tržišta	Broj ostvarenih noćenja	Udio u strukturi %
1.	Njemačka	47 020	12,82	Njemačka	94 515	23,9
2.	Hrvatska	35 211	9,6	Hrvatska	90 294	22,83
3.	Republika Koreja	31 302	8,53	Nizozemska	36 267	9,17
4.	Italija	26 209	7,15	Poljska	24 878	6,29
5.	Francuska	21 205	5,7	Francuska	19 902	5,05
6.	Nizozemska	20 923	5,68	Češka	15 080	3,8
7.	Poljska	19 881	5,42	Austrija	14 172	3,58
8.	Češka	12 486	3,4	Italija	13 690	3,46
9.	Izrael	7 832	2,13	Mađarska	8 130	2,05
10.	Austrija	4 557	1,2	Slovačka	4 455	1,12

Najznačajnije pojedinačno inozemno tržište Karlovačke županije je Njemačka koja je, u ukupnoj strukturi gostiju, 2019. g. sudjelovala s 47 020 noćenja, odnosno 12,8%. Zatim slijede turisti s područja Republike Hrvatske s 35 211 ostvarenih noćenja, odnosno u ukupnoj strukturi sudjeluju s 9,6%. Ako usporedimo emitivna tržišta prije pandemije (2019) i za vrijeme pandemije (2021) uočiti ćemo kako se ovdje prepoznaju trendovi nastali uslijed Covid 19 pandemije.

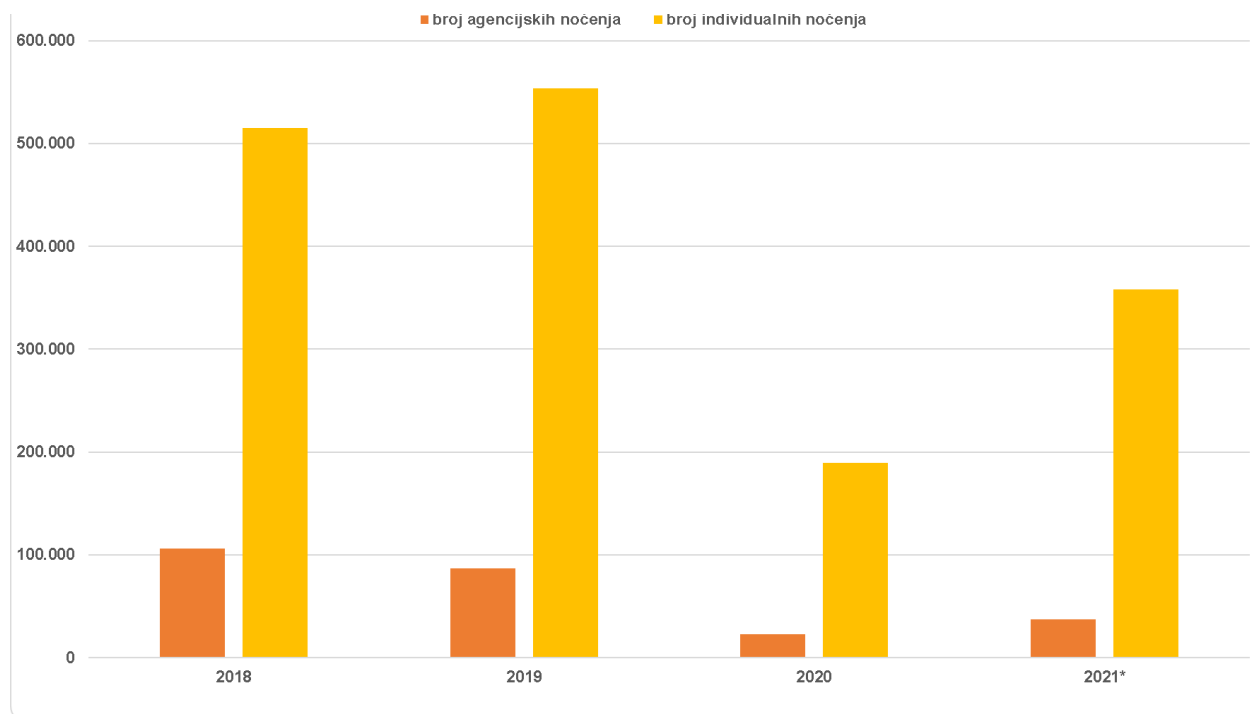
Prema Telišman Košuta, (2020) trendovi u postkovidijalnom turizmu su sljedeći:

1. Najzastupljeniji oblici turizma postaju oni oblici u kojima je osobni kontakt sudionika sveden na minimum, sportsko rekreacijski oblici turizma temeljeni na boravku u prirodi;
2. Dominantni tržišni segmenti, pripadnici milenijske generacije i X generacije na putovanjima traže dodatne sadržaje i aktivnosti. Parovi s malom djecom također vrlo pažljivo i promišljeno biraju turističke destinacije dajući prednost boravku u prirodi, na seoskim gospodarstvima s mogućnošću razgledavanja životinja ili sudjelujući u aktivnostima koje uključuju životinje;
3. Pojačan je trend *staycationa* (engl. *Stay at home vacation*), u prednosti su destinacije bliže domu, tj. u vlastitoj zemlji i one u susjednim državama;
4. Zdravstvena sigurnost putovanja i boravka presudan je element u donošenju odluke o putovanju;
5. U prednosti su manji, intimniji prostori namijenjeni nekolicini ili pak prostrana otvorena područja u prirodi gdje je moguće biti „zajedno- sam“, odnosno istovremeno s drugima, ali u svom prostoru (TELIŠMAN-KOŠUTA, 2020:2);
6. Raste potreba za *wellbeingom*, tj. za uravnoteženjem duha i tijela;
7. Traži se autentičnost (lokalno, stvarno, istinsko, izvorno), a prostori u kojima se ostvaruju trebaju biti intimni, uređeni i čisti;

Slijedeći definiciju ruralnog turizma prema (RUŽIĆ, 2009:17), koji ističe da je ruralni turizam „vrsta turizma, aktivnost ili pak pokret kojim se čovjek urbane sredine vraća prirodi“, u tom smislu ruralna, urbano – ruralna područja, koja okružuju veće gradove, u ovom slučaju grad Karlovac, ali i Zagreb, Rijeku Ogulin, Ozalj, postaju sve važniji kao područje gdje konji i farme s konjima postaju sve popularniji.

U prednosti su destinacije bliže domu, tj. u vlastitoj zemlji i one u susjednim državama. Tako na primjeru Karlovačke županije vidimo kako Njemačka i Hrvatska tradicionalno drže prvo i drugo mjesto, ali sada su u top 10 došle i Nizozemska, s povećanim brojem noćenja, kao i Poljska, Francuska, Češka. Mađarska i Slovačka, koje ulaze u društvo top 10, što 2019. godine nije bio slučaj. S aspekta razvoja konjičkog turizma, možemo zaključiti kako je to izrazito povoljna struktura emitivnih tržišta jer je riječ o ekonomski razvijenim zemljama, ali i zemljama u kojim je zapaženo povećanje ekonomskog standarda, a samim tim povećan je interes za aktivnosti koje uključuju konja, odnosno jahanje.

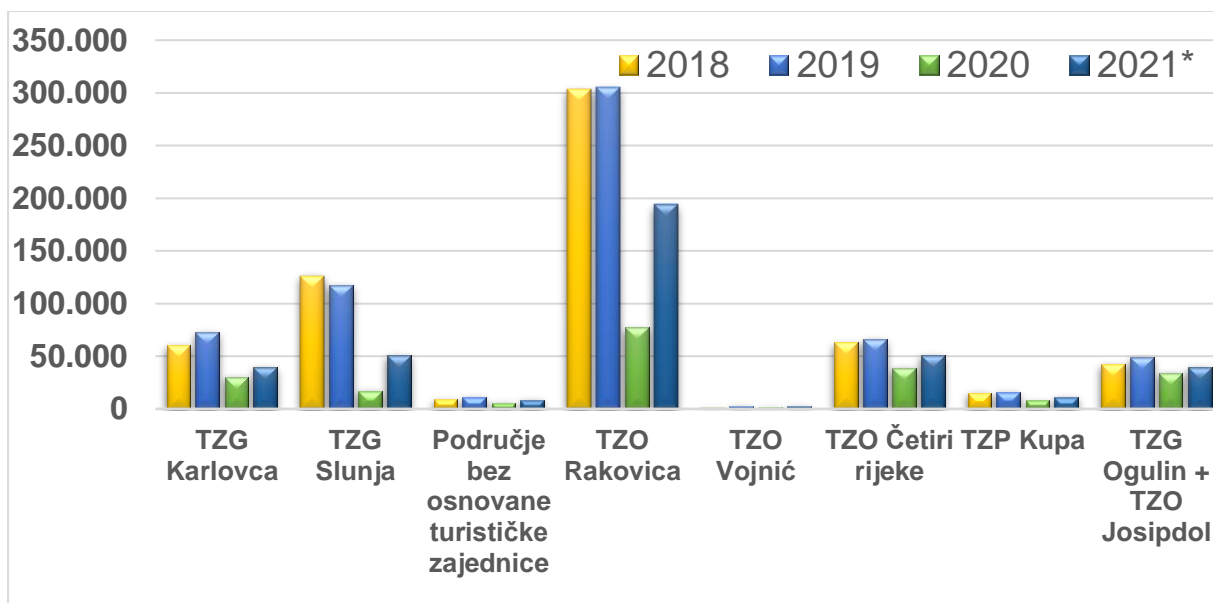
Što se tiče samog načina dolaska turista u Karlovačku županiju, slijedi prikaz kroz grafikon niže.

Grafički prikaz br. 3 Način dolaska turista u Karlovačku županiju po godinama od 2018. g. do 2021. (prvih 10 mjeseci)
(Izvor: TZ Karlovačke županije, 2021.)

Iz grafikona je vidljivo da gosti najviše dolaze individualno. Prema TOMAS istraživanju 2019. g., 49% gostiju u kontinentalnu Hrvatsku dolazi automobilom, 37% zračnim prijevozom i 9% autobusom. Prema tom istom istraživanju, 8% gostiju u kontinentalnu Hrvatsku dolazi bez pratnje, 32% u pratnji partnera, 16% s prijateljima i 14% u krugu obitelji. U kontinentalnoj Hrvatskoj jedni od najzastupljeniji motiva dolaska su priroda, sport i rekreacija, posao, kultura i gastronomija.

U nastavku slijedi turistički promet i ostvarena noćenja po područjima turističkih zajednica Karlovačke županije.

Grafički prikaz br. 4 Ostvareni turistički promet po područjima turističkih zajednica od 2018. g. do 2021. g. (prvih 10 mjeseci)
(Izvor: TZ Karlovačke županije, 2021.)

Vidljivo je da najveći turistički promet ostvaruju TZ Općine Rakovica i TZ Grada Slunja što je sasvim razumljivo s obzirom na blizinu Plitvičkih jezera, zatim slijede TZ Grada Ogulina i TZ Općine Josipdol. Na području TZ Općine Rakovica, ostvareno je više od 50% svih noćenja po godinama. Najviše turističkih dolazaka ostvarili su njemački turisti.

Prema TOMAS istraživanju, 2019. u Kontinentalnoj Hrvatskoj gosti su najmanje zadovoljni ponudom zabave, prilagođenošću destinacija osobama s posebnim potrebama, biciklističkim rutama i stazama te informacijama u zaštićenim prirodnim područjima. Prema istom tom istraživanju, 98 eura po osobi i noćenju iznosi prosječna dnevna potrošnja turista u destinaciji s tim da se 54% izdataka odnosi se na uslugu smještaja, 17% na uslugu hrane i pića izvan smještajnog objekta, a 29% na sve ostale usluge, podjednako u obje regije.

Među turističkim kontinentalnim destinacijama, turistička ponuda Karlovačke županije prednjači u biciklističkim i planinarskim stazama, ponudi pustolovnog turizma vezanog uz rijeke, ribolovnom turizmu te dijelu gastronomske i enološke ponude, vezane uz kvalitetne restorane i vinske podrumce. Konjički turizam nije u dovoljnoj mjeri niti prepoznat niti razvijen usprkos postojanju stabilne baze za uspješno brendiranje Županije kao destinacije koja nudi kvalitetan konjički turizam.

1.2.5. Konjičkog turizma u Karlovačkoj županiji

Hrvatsko konjogojstvo ima dugu tradiciju, a upravo ta tradicija otvara mogućnosti za razvoj konjičkog turizma na području cijele Hrvatske pa tako i Karlovačke županije. Broj jahača u Hrvatskoj procjenjuje se na oko tri tisuće (HRVATSKA KONJIČKA UDRUGA, 2018, TOMLJENović i sur., 2018), a procjenjuje se da je registrirano oko 24 tisuće jahaćih konja (Hrvatski savez konjičkog turizma) i taj je potencijal zasad nedovoljno iskorišten u komercijalne svrhe.

1.2.5.1 Ruralni turizam

Ruralni turizam najširi je pojam koji obuhvaća sve turističke usluge, aktivnosti i vidove turizma unutar ruralnih područja, a uključuje lovni i ribolovni turizam u parkovima prirode, zimski, seoski, ekoturizam itd. On ne predstavlja nužno dopunsku djelatnost na gospodarstvu kojom se stvara dodatni prihod, već može biti i profesionalna djelatnost (npr. mali obiteljski hotel, konjički centar...) (BAĆAC, 2011).

Prema Svjetskoj turističkoj organizaciji, četiri su ključna elementa u određenju ruralnog turizma, a to su prirodni ruralni resursi (rijeke, jezera, planine, šume i dr.), ruralni način života (obrti, lokalni događaji, gastronomija, tradicionalna glazba i sl.), ruralno nasljeđe (tradicionalna arhitektura, povijest, dvorci, crkve, sela i sl.) i ruralne aktivnosti (jahanje, lov, ribolov, pješčenje, biciklizam, vodeni sportovi i čitav niz aktivnosti na otvorenom) (BARTOLUCI i sur., 2015).

Motivi dolaska turista u ruralne destinacije su višestruki; upoznavanje autentičnih ruralnih prostora, promatranje prirode, odmor i opuštanje, bijeg od stresa i buke u urbanim područjima, bavljenje različitim sportovima na otvorenom, uživanje u autentičnoj enogastronomskoj ponudi. Također, ruralni turizam možemo okarakterizirati kao turističku valorizaciju agrarnih područja, prirodnih resursa, kulturnog nasljeđa, ruralnih naselja, lokalnih tradicijskih običaja i proizvoda kroz posebno oblikovane turističke proizvode koji obilježavaju identitet područja i zadovoljavaju potrebe posjetitelja u području smještaja, usluga hrane i pića, rekreacije i aktivnosti, animacije i ostalih usluga s ciljem održivog lokalnog razvoja (BARTOLUCI i sur., 2015).

Seoski turizam pojam je koji je sam po sebi uži od pojma ruralnog turizma, a širi od turizma na turističkom seoskom gospodarstvu. On predstavlja najrazvijeniji oblik ruralnog turizma. Ovaj vid turizma vezan je uz ambijent sela i njegovu užu okolicu te njegove aktivnosti (poljoprivreda, manifestacije, gastronomija, folklor, etnologija i ostale gospodarske aktivnosti). Turizam na seljačkom obiteljskom gospodarstvu ili agroturizam odnosi se na oblik turističke usluge koja je dodatna djelatnost na gospodarstvu sa živom poljoprivrednom djelatnošću, u sklopu koje se nude proizvodi proizvedeni na takvom gospodarstvu (BAĆAC, 2011).

U posljednje se vrijeme pojam konjički turizam sve više poistovjećuje s pojmom rekreacije u ruralnim, prirodnim, netaknutim područjima. Osnovna motivacija turista je jahanje ili vožnja u kočiji. Privlače ih prirodne ljepote, raznoliki krajobrazni oblici i bogat kulturna baština. Smještaj bi trebao biti udoban, ali ne nužno luksuzan. Hrana i piće koje se poslužuje treba biti tradicionalno i kvalitetno. Ukratko, zahtjeva se sigurnost, udobnost i autentičnost. Općenito u zemljama u kojima se bilježi povećanje rasta ekonomsko-financijskoga standarda, bilježi se i rast i razvoj kulture bavljenja konjima što se očituje kroz sport, uzgoj, rekreaciju i dr. Ubrzan način života pogoduje tzv. bijegu konjima i aktivnostima s konjem. Konj postaje medij koji predstavlja povećanje kvalitete življenja.

1.2.5.2. Konjički turizam

Prema Hrvatskom savezu konjičkog turizma (HSKT), pod pojmom konjički turizam podrazumijevamo uključivanje svih konjičkih potencijala bez obzira na pasminske odlike, koji se na odgovarajući i prihvatljiv način mogu iskoristiti kroz iznajmljivanje konja, vođenje konja, konjičke manifestacije, utrke, sportska događanja, izložbe i prikaze, parade, animacijsku igru, jednodnevna ili višednevna organizirana treking, panoramska i terenska jahanja i brojne druge sadržaje inovativno osmišljene prema ciljanim grupama posjetitelja ili turista. Dakle, možemo zaključiti da su to sve aktivnosti koje poduzimaju turisti izvan njihovog uobičajenog mjesta prebivališta u čijem je središtu konj. Aktivnosti mogu biti sljedeće: škola jahanja, iznajmljivanje konja, jahanje konja samostalno ili u pratnji, jednodnevne ili višednevne organizirane trekkinge, panoramsko i terensko jahanje. To je oblik aktivnog turizma u ruralnim područjima koji se sastoji od rekreativnog jahanja, na konju, uz konja ili u kočiji. Konjički turizam, osim jahanja na konju ili u kočiji,

podrazumijeva i konja kao atrakciju. Prema Nacionalnoj udruzi konjičkih turističkih vodiča (ENGEA Hrvatska), turističko jahanje nije sportska disciplina nego stil života onih koji će jahanjem otkrivati nove predjele, diviti se prirodi, učiti o lokalnoj povijesti i kulturi i sve to uz pomoć certificiranih konjičkih turističkih vodiča.

Karlovačka županija ima izvrsne uvjete za razvoj konjičkog turizma. Očuvana priroda, briga o dobrobiti konja, stručno vođeni konjički rančevi, OPG-ovi s ponudom lokalne gastronomije, iznimno zanimljiva kulturno-povijesna ostavština. Sinergija svih u tom lancu zahtjevnom gostu može pružiti vrhunsku uslugu i doživljaj. Sve to zajedno može doprinijeti revitalizaciji hrvatskog sela i demografskoj obnovi. U tom smislu, konjički turizam i rekreacija, odnosno jahanje i boravak u prirodi s konjima, smatraju se jednim od najugodnijih hobija i savršen su način za opuštanje i bijeg od stresa svakodnevnog života. Uz to, treba istaknuti da je boravak u prirodi s konjima dobar način za provođenje vremena s obitelji i prijateljima. Cijela priča, u čijem je središtu odnos čovjeka i konja, uvelike je bazirana na principu zajedničkoga interesa, fascinacije i ljubavi prema konjima. Gosti koji pristižu na jahanje, očekuju određenu dozu intimnosti, ne žele se osjećati kao klasični turisti, već kao dio šire obitelji. Ruralne destinacije pružaju puno veću raznolikost ponude, ali obično podrazumijevaju i puno manje luksuza i komfora. Ono što prodaje aranžmane u „konjičkom turizmu“ nisu nužno visoka kvaliteta ugostiteljske usluge i skupocjeni konji, već kvaliteta staza za jahanje, manježa, ljepota prirode i naravno znanje konja, odnosno utreniranost za rad koji treba obaviti. Zadovoljstvo gosta umnogome ovisi o kvaliteti konja i njegovom znanju, a posebice je važno znati procijeniti jahača i konja te odrediti, odnosno upariti osobu s konjem koji će toj osobi odgovarati.

Jahanje i konjički turizam može služiti u različite svrhe. Osim rekreativnog jahanja, može biti i u službi rehabilitacije osoba sa smanjenim tjelesnim i/ili mentalnim sposobnostima. Jahanje takvim osobama omogućava da na zabavan i bezbrižan način postanu što samostalnije i uključe se u svakodnevicu. Takav vid konjičkog turizma čini dio zdravstvenog turizma RH. Za ovakvu vrstu zdravstvenog konjičkog turizma, najpogodnije je posjetiti konjičke klubove čiji program provode stručnjaci kluba i fizioterapeuti, sociolozi i pedagozi. Osim ponude koja uključuje povezivanje konjičkog i zdravstvenog turizma, u Karlovačkoj županiji nudi se iskustvo jahanja uz rijeke koja pruža poseban doživljaj i zagovara povratak prirodi. Ovakav tip turizma koristan je i zbog toga što sve sudionike potiče na zdravije življenje. Ponuda u sklopu konjičkog turizma Karlovačke županije nudi uživanje u opuštenom ozračju i boravak s razigranim životinjama.

Uz jahanje, gosti mogu odabrati i vožnju fijakerom, šetnju šumom ili uz rijeku i uživanje u hrani i piću. Iskusni jahači mogu sudjelovati u višednevnim izletima ili „tracking,, turama i terenskom jahanju s vodičem uz rub Nacionalnog parka Plitvička jezera. Jedna od značajnijih manifestacija konjičkog turizma na području Karlovačke županije, održana je u Galović Selu. Radi se jednodnevnom događaju pod nazivom "Hodaj i jaši" koji se odvijao uz rijeku Mrežnicu. Smatra se kako je ovo značajan prilog razvoju konjičkog i aktivnog turizma unutar županije i prilika za poboljšanje posjećenosti tijekom sezone. Zabilježeno je veliko zanimanje za ovaj događaj iz svih dijelova Hrvatske kao i dobra posjećenost.

Slika br. 6 "Hodaj i jaši" uz rijeku Mrežnicu (Izvor: <https://www.glasistre.hr/gospodarstvo/s-prvim-alkride-om-karlovačka-zupanija-jaca-konjički-turizam-747512>) (11.4.2022.)

Dio Karlovačke županije u kojem se odvija ovaj zanimljiv događaj, poznat je po izletničkom turizmu. U blizini se nalazi i jedan od najboljih kontinentalnih kampova u Hrvatskoj pod nazivom Slapić koji uglavnom bilježi velik uspjeh kada je riječ o nivou posjećenosti. Posjetiteljima je uz jahanje konja uz Mrežnicu omogućeno upoznavanje i druženje s konjima.. Konjički turizam je jedan od specifičnih oblika ruralnog turizma za koji Karlovačka županija ima sve potrebne predispozicije. Trenutno je u Karlovačkoj županiji registrirano 10 rančeva.

Tablica br. 2 Popis registriranih rančeva koji nude usluge konjičkog turizmu Karlovačkoj županiji (Izvor: TZ Karlovačke županije, 2021.)

Rbr.	Naziv	Broj članova obitelji	Broj grla	Broj instruktora
1.	Konjički klub "Četiri rijeke"	2	6+2 poni	2 instruktora
2.	Equestrian club Rakovica	1	6 konja	1 instruktor
3.	Konjički Centar Rastoke	2	5 konja	2 instruktora
4.	Ranch Equus Igni	2	11 konja	3 instruktora
5.	Ranch Terra	4	12 konja	2 instruktora
6.	Wild Spring Ranch	3	6 konja	2 instruktora
7.	Little Forest Ranch	1	6 konja	1 instruktor
8.	Ranch Felker	2	6 konja	2 instruktora
9.	Konjički klub Fany	2	2 konja	1 instruktor
10.	Contessa	2	4 konja	1 instruktor

Kao što se može vidjeti iz Tablice 2, u Karlovačkoj županiji registrirano je 10 rančeva koji nude usluge konjičkog turizma. Ukupno raspolažu s 51 konjem, u prosjeku je po ranču 6 konja, s iznimkom Ranča Terra i ranča Equu Igni koji raspolažu s 12, odnosno 11 konja. Fany i Contesa raspolažu s po 2, odnosno 4 konja. Karlovačka županija nije prepoznatljiva kao destinacija konjičkog turizma.

Kada se radi o konjičkim klubovima u Karlovačkoj županiji, u Mahičnu, koji je samo desetak kilometara udaljen od centra grada Karlovca, nalazi se Konjički klub "Četiri rijeke". Klub je relativno nov i osnovan 2013. godine od strane grupa entuzijasta i zaljubljenika u konje i u konjički sport kao što to obično biva kada je riječ o motivima koji se nalaze iza osnivanja kvalitetnih i inovativnih konjičkih klubova. Klub za cilj ima promociju i unaprjeđenje konjičkog sporta na području karlovačke županije. Klub ima i zavidan broj konja kojima raspolaže te time osigurava i dobru ponudu. Pruža razne opcije za ljude zainteresirane za različite aktivnosti vezane uz konje što uključuje školu jahanja, satove jahanja s trenerom te za iskusnije jahače terensko jahanje kroz draganičke brežuljke (KONJIČKI KLUB ČETIRI RIJEKE, 2022.).

Slika br. 7 Utrke (Izvor: https://www.kk-cetiririjeke.hr/?page_id=77) (14.3.2022.)

Također, imamo i Konjički klub „Barilović“ osnovan u veljači 2007. god. s ciljem okupljanja i druženja vlasnika i ljubitelja konja, provođenja rekreativnog, turističkog i sportskog jahanja te organiziranja konjičkih susreta, taborovanja i izleta. Sjedište kluba nalazi se na Ranchu Indiana u Bariloviću koji je okružen šumama, livadama i pitomim brežuljcima na kojima nesmetano pasu konji i magarci, i nedaleko je rijeke Korane. Svake godine sa svojim četveronožnim ljubimcima sudjeluju na raznim konjičkim karavanama, maratonima i okupljanjima koja se svake godine održavaju povodom obljetnice "Oluje" u općini Barilović, pod nazivom "Memorijal Juraj Štefančić". Kao veliki zaljubljenici u konjički sport i daljinsko jahanje, članovi kluba natječu se u toj grani konjičkog sporta, na utrkama diljem Hrvatske. Edukativno-rekreativnu utrku u daljinskom jahanju organizirali su 2014. godine na području općine Barilović, kao sportsko turističko promotivni događaj. Na ranchu možete upoznati i karlovačke husare na konju, s obzirom na to da su tri članice kluba pripadnice ove konjičke postrojbe koja je danas povijesni simbol Karlovačke županije, a njihovo djelovanje i nastupi turistička privlačnost (KONJIČKI KLUB BARILOVIĆ, 2020).

Slika br. 8 Konjički klub Barilović
(Izvor: <https://ranch-indiana-barilovic4.webnode.hr/o-nama/>) (14.3.2022.)

Konjički klub Korana Karlovac osnovan je u cilju razvoja konjičkog sporta u Hrvatskoj, pretežno preponskog i dresurnog jahanja te uzgoja kvalitetnih sportskih konja. Klub ulaže napore u razvoj i afirmaciju mladih jahača i konja na hrvatskoj i inozemnoj sceni. Jedina smo registrirana i nevladina udruga u RH koja terapijsko jahanje sprovodi besplatno. Konjički klub Korana “Karlovac” osnovan je 2010 g., a članovi i posjetitelji svih životnih dobi druže se s 50-tak konja u oazi zelenila uz rijeku Koranu. Škole jahanja, već od dječje dobi, slijede načelo “Sve životinje imaju, kao i ja, pravo živjeti i biti sretni!”. Druženje s konjima, kroz rad i igru, pomaže i tjelesno zdravlje. Od 2011. godine KK Korana “Karlovac” provodi i rekreativno jahanje u terapijske svrhe. U službi je rehabilitacije osoba sa smanjenim tjelesnim i/ili mentalnim sposobnostima, kako bi bile što samostalnije i čim bolje se uključile u svakodnevicu. Program provode stručnjaci kluba i fizioterapeuti, sociolozi i pedagozi (KONJIČKI KLUB KORANA KARLOVAC, 2015).

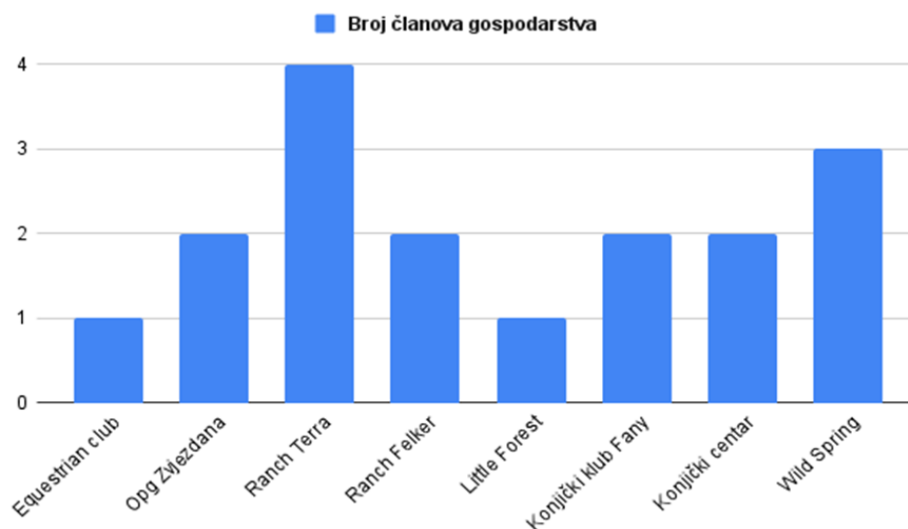
Slika br. 9 Terapijsko jahanje
(Izvor: <https://konjickiklubkoranakarlovac.wordpress.com/kategorije/>) (14.3.2022.)

2. MATERIJALI I METODE

Za potrebe istraživanja i pisanja ovog rada provedeno je primarno i sekundarno istraživanje. Sekundarno istraživanje provedeno je desk metodom, a podaci su prikupljeni iz službenih statističkih izvještaja, znanstvenih i stručnih članaka domaćih i stranih autora te s relevantnih internetskih stranica. Primarno istraživanje provedeno je pomoću strukturiranog anketnog upitnika, sastavljenog od kombinacije pitanja otvorenog i zatvorenog tipa. Rezultati istraživanja temelje se na informacijama dobivenim od vlasnika rančeva koji se bave konjičkim turizmom. Kako bismo uvrstili i terensko istraživanje, posjetili smo vlasnike rančeva koji u svojoj ponudi imaju konjički turizam. Time smo imali mogućnost iz prve ruke, u razgovoru s vlasnicima rančeva, istražiti mogućnosti i perspektive razvoja konjičkog turizma u Karlovačkoj županiji. Ukupno smo posjetili sedam rančeva, a s preostala tri ranča komuniciralo se telefonskim putem te im je upućen anketni upitnik putem e-maila, sa zamolbom da sudjeluju i tako daju svoj doprinos ovom istraživanju. Istraživanje se sastojalo od unaprijed pripremljenog strukturiranog anketnog upitnika prema područjima interesa istraživača i to redom: osnovni podatci o ranču, usluge koje rančevi imaju u svojoj ponudi, broj i pasmina konja, opremljenost i raspoloživost radnog prostora na rančevima, informacije o posjetiteljima (broj posjetitelja, sklonosti posjetitelja, iskustvo rada s konjima i usluge koje traže). Stavili smo fokus na probleme koje imaju vlasnici rančeva, a povezani su s nemogućnošću pružanja zahtijevanih usluga od strane posjetitelja. Intervju je bio otvorenog tipa, identificirale su se teme za raspravu, ali se nije poštivao fiksni format anketnog upitnika. Svaki intervju započet je pitanjem kada i kako je pokrenut posao, što je u većini slučajeva dovelo do pričanja priče o poslovanju, problemima i izazovima. Ispitivači su ih kroz priču poticali na razgovor oko drugih tema predviđenih anketnim upitnikom. Tijekom intervjua dotaknute su i druge teme koje u startu nisu bile predviđene anketnim upitnikom poput planiranja, financiranja, sigurnosnih mjera. Intervju je završavao izjašnjavanjem ispitanika o idejama za unapređenje konjičkog turizma u njihovom području, odnosno na području Karlovačke županije. Po završetku svih intervjua i prikupljanja anketnih upitnika putem e-maila, pristupilo se obradi dobivenih podataka. Ovaj rad sadrži dubinski fokus na perspektivu razvoja konjičkog turizma u Karlovačkoj županiji.

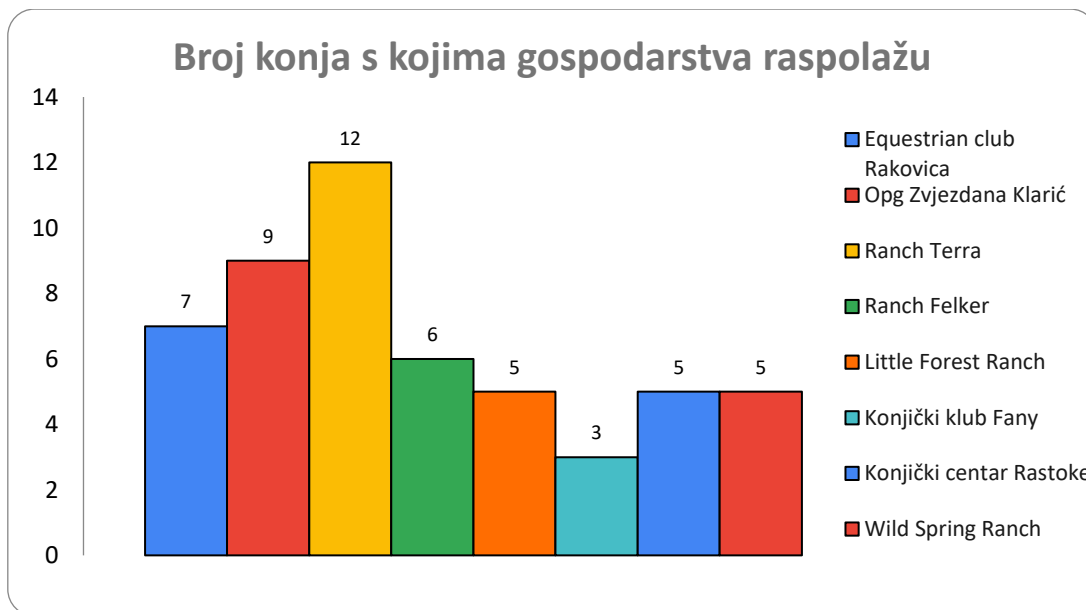
3. REZULTATI ISTRAŽIVANJA

Prema rezultatima ovog istraživanja vlasnici rančeva uglavnom su ljudi koji su veliki zaljubljenici u konje te su odlučili svoj hobi pretvoriti u posao. U potrebi za promjenom okoline i svojevrsnim bijegom od urbane sredine napuštaju gradove i dolaze živjeti na ruralna područja Karlovačke županije i otvaraju vlastite konjičke klubove. U ponudu uvrštavaju osnovne usluge pansiona za konje, školu jahanja, rekreativno jahanje u pratnji stručne osobe ili terensko jahanje. Od ukupnog broja rančeva 60% rančeva broji dva člana obitelji, 20% rančeva broji po jedan člana gospodarstva, 10% broji tri člana obitelji i 10% gospodarstva broji četiri člana gospodarstva.

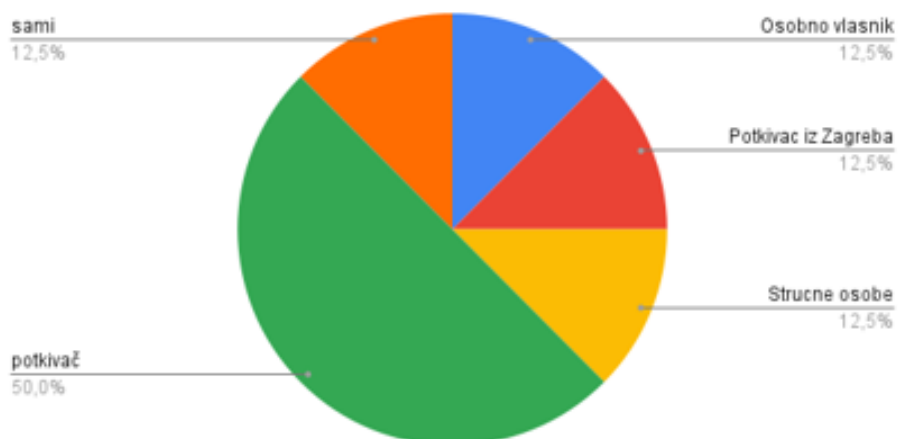
Grafički prikaz br. 5 Broj članova gospodarstva na ispitanom uzorku
(Izvor: Autor 16.3.2022.)

Prema rezultatima ovog istraživanja 60% gospodarstva raspolaže sa šest konja, 20% gospodarstva raspolažu s jedanaest, odnosno dvanaest konja, te 20% gospodarstava raspolaže s manje od šest konja. Iz ovog istraživanja zaključujemo kako je šest konja za dvočlanu obitelj idealan broj konja o kojima obitelj može samostalno brinuti.

Grafički prikaz br. 6 Broj konja pojedinog gospodarstva na ispitanom uzorku
(Izvor: Autor 14.3.2022.)

Na pitanje tko sudjeluje u aktivnostima na farmi koje uključuju brigu o konjima 50% ispitanika odgovorilo je da samostalno brinu uz pomoć prijatelja, 30 % ispitanika izjavilo je da brinu samostalno uz pomoć obitelji, a 20% ispitanika izjavilo je da se brinu samostalno, ali uz pomoć zaposlenika.

Grafički prikaz br. 7 Sudjelovanje u aktivnostima gospodarstva na ispitanom uzorku
(Izvor: Autor 16.3 2022.)

Rezultati se mogu direktno povezati s brojem konja na imanju. Poslovi iz domene zdravstvene skrbi o konju također spadaju u zahtjevne i odgovorne aktivnosti. Svi ispitanici odgovorili su da imaju svog veterinara, ali sve što mogu po pitanju zdravlja životinja obavljaju sami.

U 90% slučajeva rančevi su otvoreni cijelu godinu. Vlasnici rančeva u većini slučajeva sve rade sami i/ili uz pomoć obitelji no kod povećanja opsega posla prisiljeni su povremeno angažirati dodatnu radnu snagu. Konjički turizam podupire razvoj i drugih oblika turizma na ruralnom području, posjet OPG-ima, degustacija i kupnja njihovih autentičnih proizvoda, posjet vinarijama, degustacija i kupnja vina izvrsne kvalitete, upoznavanje kulture i tradicije te prirodnih znamenitosti područja što nam pokazuje značajni utjecaj konjičkog turizma na zapošljavanje u neizravnim djelatnostima. Potiče i razvoj infrastrukture koja je neophodna za njegov razvoj te umrežavanje i pružanje jedinstvenog turističkog doživljaja. Razvoj eko turizma i avanturističkog turizma te razvoj seoskog ili agroturizma na drugoj strani potencijali su za osnovne proizvode na bazi konjičkog turizma u Karlovačkoj županiji.

Rekreacijsko jahanje u konjičkim centrima i na terenu, kratke šetnje u trajanju od 1 do 4 sata (daljenost od 7 do 30 km), višesatne izlete (udaljenost od 30 do 70 km) također spadaju u konjički turizam. Konji se mogu koristiti u hipoterapiji, odnosno rehabilitaciji invalidnih osoba s tjelesnim ili psihičkim ozljedama. Škola jahanja i vožnja zaprega odnosno kočija, sportsko-rekreativno jahanje, konjička natjecanja, konjičke igre i prikazi, terapijsko jahanje, konjički edukacijski kampovi, „natural horsemanship“ te posjeti ergelama najčešće su zastupljeni programski sadržaji u konjičkom turizmu.

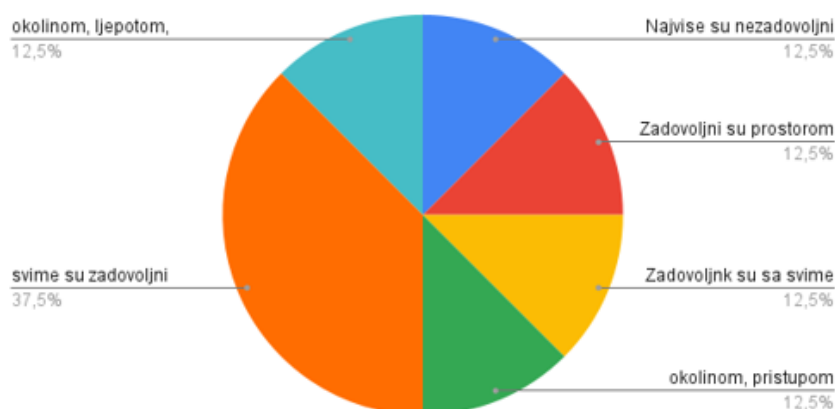
Na pitanje što je njihov „core bussines“ odnosno glavna djelatnost u okviru djelovanja ranča, ispitanici su imali mogućnost izabrati više opcija. Tablica rezultata prikazana je u nastavku.

Tablica br. 3 Što je vaš "core business" (glavna djelatnost u okviru djelovanja ranča ?)

(Izvor: Autor 15.3.2022.)

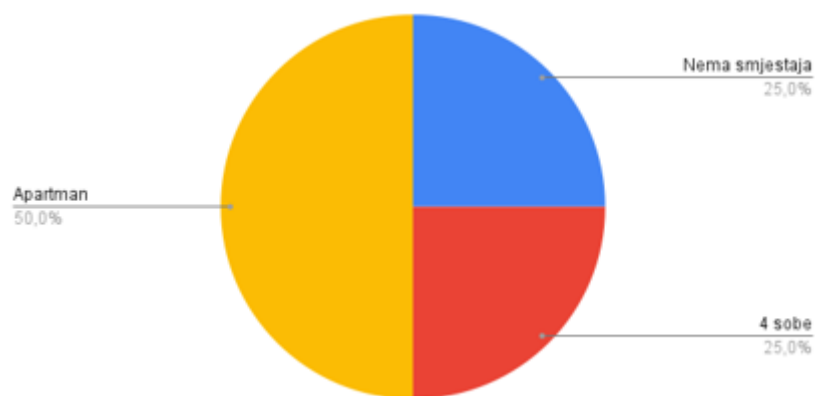
Naziv aktivnosti	Udio
Najam konja za turističko, rekreativno jahanje u pratnji djelatnika ranča	100%
Terensko jahanje uz stručno vođenje	70%
Razgledavanje farme	100%
Škola jahanja	30%
Natural horsemanship	20%
Vožnja kočijom	10%
Glazbeno scenske predstave	10%
Pansion za konje	10%
Iznajmljivanje apartmana	40%

Prema izjavama ispitanika osnovna motivacija dolaska turista na imanja je boravak u prirodi, jahanje i testiranje vlastitih mogućnosti, bijeg od stresa i razvoj vlastite osobnosti. Privlače ih prirodne ljepote, krajolik i bogata kulturna baština. Navode da bi smještaj trebao biti udoban, ali ne nužno luksuzan. U gastronomiji cijene tradicionalno i kvalitetno. Zahtjeva se sigurnost, udobnost i autentičnost.

Grafički prikaz br. 8 Zadovoljstvo korisnika gospodarstva na ispitanom uzorku
(Izvor: Autor 16.3.2022.)

Rezultati istraživanja pokazuju da se konji na imanjima najviše koriste za iznajmljivanje u svrhu rekreativnog, terenskog jahanja uz stručno vodstvo te za školu jahanja. Sve veći broj ispitanika tj. vlasnika imanja, posežu za dodatnom djelatnošću poput izgradnje i iznajmljivanja smještajnih turističkih apartmana. Po pitanju mogućnosti smještaja i višednevnog boravka na imanju 80% ispitanika izjavilo je da imaju mogućnost smještaja i višednevnog boravka na imanju. U većini slučajeva radi se o jednom do dva apartmana, za smještaj najviše četiri osobe po apartmanu. Tek jedan ranč ima mogućnost smještaja i do petnaest osoba. Njih čak 70% razmišlja o proširenju smještajnih kapaciteta i ponude u tom smislu. To svakako nadopunjuje glavni turistički proizvod koji u svom središtu ima konja.

Grafički prikaz br. 9 Mogućnosti kapacitiranja gospodarstva na ispitanom uzorku
(Izvor: Autor 16.3.2022.)

Veliku ulogu u razvoju turizma imaju turističke atrakcije koje upotpunjuju ponudu smještaja na određenom području te stvaraju dodatne sadržaje koji privlače turiste smještene u drugim turističkim destinacijama.

Ispitanici su naglasili da posjetitelji dolaze ciljano u destinaciju radi korištenja usluga na imanju, te da ponudom na njihovim imanjima izvrsno nadopunjuju ponudu turističke destinacije odnosno brojnih turističkih subjekata poput obližnjih kampova i turističkih naselja. Na pitanje koliko posjetitelji imaju iskustva s konjima, 70 % ispitanika je izjavilo da većina posjetitelja uopće nema iskustva ili je iskustvo izuzetno skromno, što predstavlja ozbiljan sigurnosni rizik poslovanja kojem su vlasnici imanja izloženi i s kojim se suočavaju iako su svi oni obučeni za postupanje u takvim uvjetima rada. Tek 30% ispitanika izjavilo je da njihovi posjetitelji u većini slučajeva imaju zadovoljavajuće iskustvo i znanje postupanja s konjima.

Svi posjetitelji koji dolaze na farme, a imaju iskustvo rada s konjima,iskusni jahači, u prvom redu zainteresirani su za višednevne ture jahanja. S obzirom da je konjički turizam relativno novi, brzo rastući oblik rekreacije pogodan je za široku skupinu posjetitelja. Struktura posjetitelja je vrlo raznolika- od izletnika i individualnih posjetitelja koji nemaju iskustva rada s konjima preko jahača početnika do aktivnih jahača. Svi ispitanici potvrdili su da u okviru vlastitog imanja raspolažu sljedećim sadržajima za držanje i brigu o konjima: staje, ograđeni ispust, prostor s boksevima, jahalište, prostor za slobodno držanje konja (lauf staje). Zadovoljni su s postojećim stanjem vlastite opreme i infrastrukture te su istaknuli da kontinuirano ulažu u opremu i imanje u okviru vlastitih financijskih mogućnosti.

Grafički prikaz br. 10 Zadovoljstvo ulaganja u gospodarstvu na ispitanom uzorku (Izvor: Autor 16.3.2022.)

Na pitanje o prihodima u okviru bavljenja konjičkim turizmom, 60 % ispitanika izjavilo je da im posao s konjima nije jedini izvor prihoda i da su prihodi značajni, 10 % ispitanika izjavilo je da im posao s konjima nije jedini izvor prihoda i da prihodi nisu značajni, a 30% ispitanika izjavilo je da su im to jedini izvori prihoda i da su im značajni.

Grafički prikaz br. 11 Izvori prihoda gospodarstva na ispitanom uzorku (Izvor: Autor 16.3.2022.)

Nažalost, na području Karlovačke županije ne postoje službeno označene konjičke staze za jahanje. Instruktori terenskog jahanja koji se bave organiziranjem konjičkih izleta, u većini slučajeva vlasnici farmi, primorani su koristiti pješačke, planinarske djelomično i biciklističke staze. To dovodi do vođenja grupa neobilježenim stazama koje sami probijaju ili čak po prometnici što je posebno opasno, obzirom da se nikada ne zna kako će konj reagirati na zvuk motora ili iznenadni dolazak vozila.

Po pitanju komuniciranja i marketinga vlastitih usluga ispitanici su izjavili da imaju vlastite web stranice i/ili koriste društvene mreže poput Facebooka i Instagrama. Pregledom društvenih mreža i njihovih vlastitih web stranica vidljivo je da fokus oglašavanja nije na njima već da, kako sami ispitanici ističu, usmenoj predaji. Dodatno za oglašavanje koriste i letke. Ni jedan ispitanik ne koristi Tik Tok aplikaciju koja je namijenjena mladima i čije je korištenje u porastu. Video sadržaj također nije prisutan.

Kao završno pitanje ispitanici su se trebali izjasniti o idejama za unapređenje konjičkog turizma u njihovom području. Isto tako i tijekom samog intervjua vlasnici konjičkih centara objašnjavali su nam ograničenja razvoja konjičkog turizma, a rezultati tih nalaza slijede u nastavku.

Ispitanici kao glavne nedostatke naglašavaju manjak označenih konjičkih staza i lošu turističku infrastrukturu, nedostatak manifestacija koje bi doprinjele popularizaciji konjičkog turizma i nepostojanje suradnje između nositelja konjičkog turizma te nedostatka suradnje s predstavnicima javne lokalne samouprave. To bi u konačnici trebalo doprinijeti unapređenju promotivnih aktivnosti, kreiranje kvalitetnih i prepoznatljivih turističkih proizvoda u čijem je središtu konj, ali i izradi strategije razvoja konjičkog turizma. Možemo zaključiti da je stav ispitanika da pripadnici svih interesnih skupina lokalne zajednice nužno trebaju sudjelovati u procesu planiranja razvoja turizma u svojoj zajednici te da je takav pristup preduvjet uspješnog turističkog razvoja zajednice. Turistička industrija u svom razvoju treba uvažiti stavove interesnih skupina zajednice. Ukoliko se interesnim skupinama unutar lokalne zajednice daju određene prigode da iskažu svoje stavove, ali se tomu prilazi formalno, stavovi se ne uvažavaju pri konačnoj izradi strateških planova nastaje problem marginaliziranja stavova ispitanika.

4. ZAKLJUČAK

Hrvatsko konjogojstvo ima dugu tradiciju, a upravo ta tradicija otvara mogućnosti za razvoj konjičkog turizma na području cijele Hrvatske pa tako i na području Karlovačke županije. Očuvana priroda, stručno vođeni konjički rančevi, profesionalna briga o dobrobiti konja, OPG-ovi s ponudom lokalne gastronomije, iznimno zanimljiva kulturno-povijesna ostavština - sve su to iznimni resursi na kojima može počivati razvoj konjičkog turizma. Sinergija svih u tom lancu i najzahtjevnijem gostu može pružiti vrhunsku uslugu i doživljaj. Sve to zajedno može doprinijeti revitalizaciji hrvatskog sela i demografskoj obnovi. Bez obzira na kategoriju potrošača i oblik potrošnje, poslovanja povezana s konjima imaju veliki značaj u ekonomiji ruralnih krajeva, kroz direktno i indirektno zapošljavanje. Izgradnja i održavanje označenih konjičkih staza i prateće turističke infrastrukture, organiziranje promotivnih turističkih aktivnosti i manifestacija u čijem središtu jeste konj, savjetovanje, povezivanje interesnih skupina te organizacija, koordinacija i promocija konjičkih turističkih staza i konjičkog turizma općenito, potrebni su preduvjeti za razvoj konjičkog turizma Karlovačke županije. Danas je u Karlovačkoj županiji prisutan uzlazni trend pretvaranja klasičnih, često i napuštenih domaćinstava u farme/rančeve koje nude razne aktivnosti s konjima, jahanje, ali i mogućnost doživljaja drugih specifičnih poslova koji su se obavljali ili se još uvijek obavljaju na tim imanjima.

Neophodno je istaknuti, a što je znanstveno i dokazano, da je važnost konjičke industrije u usponu i da implementacija kvalitetnoga turističkoga proizvoda i/li usluge, u čijem je središtu konj, neosporno doprinosi turističkoj ponudi destinacije i izgradnji prepoznatljivog i konkurentnog imidža destinacije. Pri tomu je izuzetno važno sagledati i sve aspekte konjičkoga turizma i poštivati njegove specifičnosti, jednako kao i poraditi na edukaciji konjara kako bi što uspješnije ovladali znanjem, vještinama i kompetencijama koje su im potrebne za uspješno vođenje posla. Ono što prodaje aranžmane u „konjičkom turizmu“ nisu nužno visoka kvaliteta ugostiteljske usluge i skupocjeni konji, već postojanje i kvaliteta staza za jahanje, prateća turistička infrastruktura, utreniranosti pouzdanost konja za rad, prirodna i kulturna baština koja treba biti prikladno interpretirana.

5. LITERATURA

1. ANONYMOUS (2015): Konjički klub Korana Karlovac.
[KONJICKI KLUB "KORANA" KARLOVAC \(wordpress.com\)](https://www.konjicki-klub-korana-karlovac.com/) (13.04.2022.)
2. ANONYMOUS (2016): Agroklub, ruralni turizam.
<https://www.agroklub.com/seoski-turizam/sve-vise-ruralnih-obiteljskih-kuca-s-bazenima/27339/> (05.04.2022.)
3. ANONYMOUS (2017): Katalog projekta Karlovačke županije.
[https://www.karlovac.hr/UserDocsImages/2017/dokumenti/KATALOG_PROJEKAT_A_2017%20\(HR\).pdf](https://www.karlovac.hr/UserDocsImages/2017/dokumenti/KATALOG_PROJEKAT_A_2017%20(HR).pdf) (14.04.2022.)
4. ANONYMOUS (2020a): Konjički klub Barilović.
<https://ranch-indiana-barilovic4.webnode.hr/o-nama/> (13.04.2022.)
5. ANONYMOUS (2020b): Strategija Karlovačke županije.
https://www.kazup.hr/images/dokumenti/gospodarstvo/korisni_linkovi/RAZVOJNA-STRATEGIJA-KARLOVACKE-ZUPANIJE.pdf (12.04.2022.)
6. ANONYMOUS (2021a): Natura Viva. www.naturaviva.hr (06.04.2022.)
7. ANONYMOUS (2021b): S prvim "Walk&Ride"-om Karlovačka županija jača konjički turizam. <https://www.glasistre.hr/gospodarstvo/s-prvim-alkride-om-karlovačka-zupanija-jaca-konjicki-turizam-747512> (11.03.2022)
8. ANONYMOUS (2022a): Hrvatske vode. <https://www.voda.hr/hr> (13.04.2022.)
9. ANONYMOUS (2022b): Karlovačka županija. www.visitkarlovaccounty.hr/ (05.04.2022.)
10. ANONYMOUS (2022c): Konjički klub "Četiri rijeke". <https://www.kk-cetiririjeke.hr/> (13.04.2022.)
11. ANONYMOUS (2022d): Povijest Karlovačke županije.
<https://www.kazup.hr/index.php/zupanija/povijest> (12.03.2022.)
12. ANONYMOUS (2022e): Razvojna strategija Karlovačke županije.
<https://www.ra-kazup.hr/project/zupanijska-razvojna-strategija/> (14.3.2022.)
13. ANONYMOUS (2022f): Službena stranica Karlovačke županije.
<https://www.kazup.hr/> (06.04.2022.)
14. BARTOLUCI, M., Z. HENDIJA, M. PETRAČIĆ (2015): Mogućnosti održivog razvoja ruralnog turizma u kontinentalnoj Hrvatskoj. Acta turistica, 27(2), str. 191-219.

15. BILEN, M. (2016): Turizam i okoliš, Veleučilište u Karlovcu, Karlovac, str. 52.
16. ČAČIĆ, M. (2010). Što je to konjička industrija? Stočarstvo: Časopis za unapređenje stočarstva, 64(1), str. 49-64.
17. ČAČIĆ, M., M. MATASOVIĆ (2013): Uloga lipicanaca u razvoju hrvatskog konjičkog turizma. Stočarstvo, 67(1), str. 4.
18. DEMONJA, D., P. RUŽIČIĆ (2010): Ruralni turizam, Drugo prošireno izdanje. Društvena istraživanja: časopis za opća društvena pitanja, 19(6 (110)), str. 1194-1195.
19. KUŠEN, E. (2002): Turistička atrakcijska osnova, Zagreb: Institut za turizam, str.15.
20. LUKIĆ, A. (2010): Hrvatski geografski glasnik, O teorijskim pristupima ruralnom prostoru, pregledni članak, str. 72/2,49-75.
21. MAGAŠ, D. (2013): Geografija Hrvatske, Meridijani, Zadar.
22. RUŽIĆ, P.(2009): Pretpostavke održivog razvoja ruralnog turizma u kontinentalnoj Hrvatskoj, str. 7. <https://hrcak.srce.hr/file/236095> (15.03.2022.)
23. TELIŠMAN-KOŠUTA, N. (2020): Turizam nakon doba korone: Što će biti drugačije? Što može biti bolje? http://www.iztg.hr/files/file/RADOVI/2020/COVID-19/Teli%C5%A1man-Ko%C5%A1uta-N_2020.pdf (14.03.2022.)
24. TOMLJENOVIĆ R., S. BORANIĆ-ŽIVODER, S. ČORAK (2018.): Horse Riding Tourism – Definitional Conundrum. 4th International Rural Tourism Congress, Congress Proceedings.
25. VUJNOVIĆ, M. (2020): Adrenalinski turizam. <https://www.turistickeprice.hr/adrenalinski-turizam/> (04.04.2022.)

6. ANKETNI UPITNIK

Anketni upitnik – analiza potencijala za razvoj konjičkog turizma u Karlovačkoj županiji	
Naziv ranča / OPG-a / seoskog imanja / konjički klub	
Ime i prezime vlasnika	
Starosna dob	
Broj članova gospodarstva	
Farma je otvorena za posjetitelje cijelu godinu DA NE	Farma je otvorena za posjetitelje povremeno/sezonski DA od do NE
Što je vaš core business ? <ol style="list-style-type: none"> 1. Najam soba, 2. Škola jahanja, 3. Turističko jahanje, 4. Produkcija i prodaja konja, 5. Kasakderstvo 6. Najam konja i ljudi za filmske produkcije, 7. Razgledavanje farme 8. Agroturizam 9. Pansion za konje 10. Nešto drugo <hr style="width: 20%; margin-left: 0;"/>	
S koliko radnih konja raspolazete ?	
1. Konji za djecu –pony	
2. Konji za školu jahanja	
3. Konji za iznajmljivanje, rekreativno jahanje	

<p>4. Sportski konji s namjenom</p> <ul style="list-style-type: none"> - dresura, - skakanje prepona, - endurance, - kasači, -galoperi 	
<p>Koji konji prevladavaju na vašem imanju ?</p>	
<ul style="list-style-type: none"> 1. Hrvatski toplokrvnjaci 2. Engleski punokrvnjaci 3. Arapski konji 4. Lipicanci 5. Kasači 6. Poniji 7. Trakenerima 8. Holštajnima 9. Haflingeri 10. Westphalen 11. Selle francais <p>Ostalo _____</p>	
<p>Posjetitelji dolaze ciljano u destinaciju radi korištenja vaših usluga s konjima</p>	<p>DA NE</p>
<p>Posjetitelji dolaze u destinaciju radi odmora, a naše usluge s konjima koriste kao dopunu sadržaja svog boravka</p>	<p>DA NE</p>
<p>Posjetitelji koji koriste vaše usluge u većini slučajeva imaju iskustva s konjima i aktivnostima s konjima</p>	<p>DA ali ne svi _____ % NE</p>
<p>Posjetitelji koji imaju iskustva s konjima a koriste vaše usluge :</p> <ul style="list-style-type: none"> 1. Imaju vlastite konje u mjestu svog stalnog boravka 2. Imaju vlastite konje na vašoj skrbi (pansionu) 	

<p>3. Transportiraju svoje vlastite konje da bi s njima koristili vaše usluge(treninga)</p> <p>4. Nemaju svoje vlastite konje već koriste usluge najam vaših konja</p>	
<p>Posjetitelji su</p>	<p>- organizirane grupe</p> <p>- Individualna gosti domaći – strani</p> <p>- školske ekskurzije</p> <p>- aktivni jahači</p> <p>- izletnici</p> <p>- nešto dugo _____</p>
<p>Raspolažete li sa smještajnim kapacitetima za goste?</p>	<p>DA NE</p>
<p>Ako DA s koliko soba i postelja raspolažete za smještaj gostiju ?</p>	
<p>Raspolažete li dodatnim kapacitetima boxovima za iznajmljivanje trajnije ili povremeno</p> <p>(npr. ako netko dođe sa svojim konjem i želi periodično dolaziti na jahanje svoga konja)</p>	
<p>Postoji li mogućnost prehrane (doručak i/ili ručak) na vašem imanju za posjetitelje?</p>	<p>DA - kapacitet NE</p>
<p>Ako je odgovor DA koju vrstu hrane pripremate Vašim gostima</p>	
<p>Navedite kojim sastavnim elementima vaše seoskog gospodarstvo raspolaže a da se</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Staje • Prostor za slobodno držanje konja (tzv. lauf staje), gdje konji ulaze tijekom dana za

odnosi na konje	<p>vrućina ili kiše.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Prostor za držanje konja na vezu s ___ vezova. • Ograđeni ispust • Prostor s boksevima (____ bokseva) • Svi boksovi posjeduju automatske pojilice • Držači mineralnih soli. • Sedlarnik • Jahalište površine : dimenzije • Dodatna oprema _____ <p>_____</p>
Zadovoljni smo sa opremom i stanjem opreme koju koristimo	DA NE Komentar:
Turistička ponuda na vašem imanju uključuje	<ul style="list-style-type: none"> - Edukaciju kako se brinuti o konju - Razgledavanje imanja i druženje s konjima - Škola jahanja - Jahanje u manježu – samostalno - Jahanje uz prisustvo domaćina - Jahanje uz prisutnost stručne (licencirane) osobe - Terensko jahanje uz stručno vođenje - Smještaj konja – pansion za konje - Vožnja fijakerom/ zaprežnim kolima /zapregom - Turističko - rekreacijsko jahanje s certificiranom osobom - Turističko rekreacijsko jahanje s osobom bez certifikata - Izleti na konjima s certificiranom osobom - Izlet na konjima bez certificirane osobe - Treniranje trkaćih - sportskih konja
Ukoliko raspoložete prostorom za trening konja- manjež	
Kolika je površina manježa ?	

Koji je tip manjež

- sa pijeksom,
- travnati,
- round penn,
- ograđeni ili ne,
- otvoreni,
- zatvoreni dimenzije _____
- osvjetljenost.

Komentar:

Aktivnosti na vašem imanju obavljate

- samostalno
- uz pomoć obitelji
- uz pomoć prijatelja
- uz pomoć osoba plaćenih za obavljanje aktivnosti

Jesu li aktivnosti s konjima na vašem imanju jedini izvor prihoda ?

DA NE

Ukoliko je odgovor DA ocijenite vaše zadovoljstvo ostvarenim prihodima

Uopće nisam zadovoljan 1 2 3 4 5 u potpunosti sam zadovoljan

Komunikaciju i marketing vlastitih usluga vršite putem :

- Vlastite web stranice
- Na društvenim mrežama Facebook, Instagram, nešto drugo _____
- Flyeri
- Usmena preporuka
- Ostalo _____

Dodatni komentar na ponudu

Htjeli bi nešto ponuditi, posjetitelji to traže, ali ne možete zbog

Prosječno ostvarena noćenja ?

Koja su vaša emitivna tržišta?	
S čime posjetitelji jesu zadovoljni na vašem imanju i u široj okolini?	
S čime posjetitelji nisu zadovoljni na vašem imanju i u široj okolini?	
Istaknite neke od nedostataka za bolje i uspješnije bavljenje konjičkim turizmom na ovom području.	
Kako ste došli na ideju da se bavite poslom koji uključuje konje?	
Kako vaši posjetitelji saznaju za vas ?	<ul style="list-style-type: none"> - Internet - Usmena predaja - Preporuka - Nešto drugo
Konj/i svakim danom ide/u na pašnjake ?	DA NE POVREMENO _____
Konj/i svaki dan radi/e?	DA NE POVREMENO _____

Konji su redovito cijepljeni?	DA NE
Tko vodi brigu o zdravlju konja (navesti ustanovu ili dr. vet.)?	
Tko vodi brigu o kopitima, redovitom obrezivanju i potkivanju ?	
Posjeduje te li vozilo ili prikolicu za transport konja sa vozačem, ili certificiranim pratiteljem?	
Jeste li zainteresirani za projektnu suradnju s ciljem unapređenja ponude konjičkog turizma?	
Što očekujete od jedne takve projektne suradnje?	
Na koji način biste se vi mogli uključiti u projektnu suradnju?	
Imate li konkretnih prijedloga za unapređenje i popularizaciju konjičkog turizma na ovom području?	